

Nr 78.

Af herr **Kronlund**, *angående försäljning i vissa fall af under domänstyrelsens förvaltning ställd kronoegendom m. m.*

Sedan 1874 har staten för inköp af skogsmark användt köpeskillningarna vid försäljning af en del kronan tillhöriga smärre jordbruksfastigheter. Sådana fingo till en början för detta ändamål försäljas, för hvilka årliga arrendeafgiften icke öfversteg 200 kronor. Allteftersom man insåg önskvärdheten och nyttan att bringa allt mera skogsmark i statens hand, sökte man vidga möjligheterna därför, därigenom att man så småningom utsträckte försäljningarna att omfatta större och värdefullare domäner än de förut nämnda. Senast genom Riksdagens beslut 1902 har Kungl. Maj:t medgifvits rätt att sälja sådan kronoegendom, för hvilken erlades en arrendesumma ej öfverstigande 600 kronor och därmed likställda andra kronodomäner med vissa villkor och inskränknings.

Inkomsterna af dessa försäljningar hafva inbringat staten betydliga belopp, hvilka sålunda tillgodokommit statens skogsinköp. År 1903 inflöto för dylika försäljningar omkring 646,000 kronor, 1904 740,000 kronor, 1905 580,000 kronor, 1907 595,000 kronor, 1907 576,000 kronor, 1908 713,000 kronor, 1909 1,077,000 kronor och 1910 884,000 kronor.

Dessa medel hafva emellertid icke ansetts vara tillräckliga för ändamålet, sålunda beviljades härutöfver för hvartera af åren 1899, 1900 och 1901 en million femhundra tusen kronor till inköp af skogsmark.

På motion af herr Carl Lindhagen år 1909 föreslog statsutskottet beviljandet af ett anslag af en million kronor för samma ändamål, men detta förslag bifölls icke af Riksdagen.

Då för hvarje år en betydande öfverafverkning äger rum på våra privata skogar och värdet af skogarna samt dessas produkter för hvarje år stegras framträder allt mer och mer såsom en trängande nödvändighet, att staten skyndar sig att medan tid är och innan våra skogar blifva alltför illa åtgångna söka isynnerhet i de skogfattigare delarna af vårt land inköpa så stora arealer skogsmark som möjligt. Det behöfver knappast framhållas, att skogen i statens hand och under en insiktsfull förvaltning bör blifva

en aldrig sinande inkomstkälla för vårt land och att densamma bättre och säkrare än i privata händer kan blifva en rikedom äfven för kommande släkten.

1896 års skogskommitté yttrar i detta afseende: »I besittning hos den enskilde ägaren, som i allmänhet kunde sträcka sina beräkningar öfver en jämförelsevis kort tidrymd, löpte skogen fara att anlitas i högre grad, än med uthållig hushållning och markens bibehållande vid full produktionskraft läte sig förenas. Staten åter, hvilken vore afsedd att fortleva i årtusenden och hade till en af sina viktigaste uppgifter att tillse, att den lefvande generationen så utförde det kulturarbete, som vore den förelagdt, att kommande släktens livsvillkor ej därigenom försvårades, vore enligt alla länders erfarenhet den yppersta skogsägaren.»

Samma kommitté meddelar därjämte att under det exempelvis i Tyska riket staten vore ägare till 32,7 procent, Ryssland 60,3 procent, Finland 44,5 procent, i Sverige staten endast vore ägare till 19,5 procent af all skogsmark. Vidare meddelar kommittén, att under det staten i Norrbottens län vore ägare till 47,3 procent, i Västerbotten 36,6 procent, i Kopparbergs län 18 procent, staten i öfriga län med några få undantag icke vore ägare till 10 procent af all skogsmark därstädes.

Det är enligt mitt förmenande synnerligen beklagligt, att dessa delar af landet i så ringa grad vore i åtnjutande af det skydd mot farorna af en underhållig hushållning med de privata skogarna, som statsskogarna erbjöde. Att särskildt där bringa allt med skogsmark i statens hand blefve, såsom skogskommittén också framhåller, det verksamaste medlet till bibehållande och utvecklande af den nationalrikedom, som naturen gifvit oss i våra skogar likasom ock staten därmed också beredde skogfattigare orters inbyggare trygghet mot alltmera växande skogsbrist.

För att bereda staten medel till fortsatt och förökade inköp af skog, torde man böra vidga de möjligheter till ernående af medel för dessa skogsköp, som förut anlitats. Sålunda borde man vid försäljningen af kronodomäner icke hålla sig inom det förut angifna arrendevärde 600 kronor, utan medgifva, att försäljning finge ske af sådana domäner, som hade ett arrendevärde ej öfverstigande 800 kronor.

Detta kan ju ej gärna anses vara något brådstörtadt steg, då Kungl. Maj:t redan 1902 föreslog försäljningsgränsen till 700 kronor.

Det är ju gifvet, att de för skogsköp till buds stående medel härigenom i betydlig mån ökas, men jag håller före att det belopp, som årligen härigenom inflöte, ändock icke motsvarade behovet.

För närvarande ineligger anbud om försäljningar af skog till ett vida större belopp än inköpsmedel finnas, och sålunda har förhållandet varit de

närmast föregående åren. Många värdefulla skogar torde staten hafva gått miste om genom brist på medel. Det synes mig därför kunna ifrågasättas, huruvida icke Riksdagen borde, isynnerhet i tider då statskassan icke är så ansträngd som under närmast föregående år, borde anvisa ytterligare medel för statens skogsinköp. I sådant afseende synes man lämpligen af behållna skogsmedel böra anvisa ett visst belopp af exempelvis en million kronor.

Äfven efter anslående af dessa medel torde man icke med skäl kunna säga, att skogsförvärfven ske med för hastig fart.

Herr Lindhagen meddelade i sin motion 1909 att, enligt jägmästaren C. A. Hallgrens uträkning, det med bibehållande utaf dåvarande anslagsbelopp skulle åtgå 556 år, innan vi finge ett så stort procenttal som i Tyskland eller 32,7 procent.

För den händelse Riksdagen medgäfvde försäljning af statens domäner i här ofvan angifven omfattning, kunde staten kraftigare än hittills främja egnahemsrörelsen på samma gång som försäljningen af nämnda statens domäner nog i det stora hela blefve till ekonomisk fördel för staten, då i många fall den nybyggnadsskyldighet, som staten har å sina utarrenderade domäner, slukar större delen af arrendeinkomsterna under en arrendators besittningsrätt.

På grund af hvad jag sålunda framhållit, får jag vördsamt föreslå,

1:o) att Riksdagen ville medgifva, att dels vid inträffande arrendeledighet af sådan under förvaltning af domänstyrelsen ställd och för statsverkets räkning utarrenderad egendom, hvilken i arrende lämnar mer än 600 kronor, men icke utöfver 800 kronor, dels i fråga om sådan kronoegendom, som ej varit för statsverkets räkning utarrenderad, men som uppenbarligen är eller vid arrendeuppskattning finnes vara af sådan beskaffenhet, att för densamma icke kan påräknas högre arrende än 800 kronor, dels ock beträffande till inköpt skogs-egendom hörande område, som utan olägenhet för skogs-skötseln anses kunna afyttras och uppenbarligen är eller vid arrendeuppskattningen finnes vara sådant, att för detsamma icke kan påräknas högre arrende än 800 kronor, det må bero af Kungl. Maj:t att efter omständigheterna i hvarje fall förordna, huruvida egendomen eller området bör för kronan bibehållas eller till större eller mindre del försäljas;

att där Kungl. Maj:t pröfvar försäljning af egendom

tillhörande någotdera af förstnämnda två slag böra äga rum, därvid bör tillses att sådan egendom bör i så vidsträckt omfattning som möjligt uppdelas och upplåtas till egnahem och småbruk;

att, där Kungl. Maj:t finner försäljning af område från inköpt skogsegendom böra äga rum, Kungl. Maj:t må meddelade närmare bestämmelser i afseende å sättet och villkoren för försäljningen;

dock under villkor, att de genom försäljningen inflytande medlen skola användas för inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark;

2:o) att Riksdagen måtte af tillgängliga skogsmedel å extra stat för 1912 anvisa ett belopp af en million kronor att användas för inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark.

Stockholm den 18 januari 1911.

G. Kronlund.